

Iestājekšāmens uz 10.klasi

PARAUGUZDEVUMI (Latviešu valoda)

Izlasi Dzintara Tilaka darba *Oki doki! Jeb Kad mēs augām* fragmentu un izpildi uzdevumus pēc tā!

1. Pagalma galā bija gara šķūnīšu rinda, kas atdalīja mūsu pagalmu no kaimiņu teritorijas. Tie nebija nekādi mazi vai veci pusjukuši šķūnīši, bet gan ne pārāk sen būvēti –(1) augsti un pamatīgi. Un tieši aiz šķūnīšiem atradās liels, aizaudzis kaimiņu dārzs. Pati māja un piemājas dārziņš atradās uzkalniņā,(2) vairāku koku aizsegā. Šo dārza daļu mājas saimnieki neizmantoja,(3) taču šajā zemes gabalā divu metru attālumā no šķūnīša sienas auga divas lielas plūmes. Plūmes? Tas nebūtu nekas īpašs, bet tās bija plūmes, dzeltenas un milzīgas, kas karājās gandrīz deguna galā. Tik lielas, sulīgas, dzeltenas es savā bērnībā nebiju cetur redzējis. Kārdinājums bija liels, bet iespējas tās dabūt gandrīz nekādas. Kaitināja arī fakts,(4) ka paši kaimiņi par tām nemaz neinteresējās.

2. Stāvot pie mājas gaitiņa loga, abi ar Kūci pa gabalu vērojām plūmes. Kūcis iesmējās. Viņš laikam iedomājās, **kā** mēs **abi** sēžam uz jumta un pusstundu mēģinām trāpīt **vienai** plūmei. **Arī** es iesmējos, lai gan pirmajā brīdī man tas nemaz nešķita neiespējami.

3. Talkā nāca Kūča inženiertehniskā domāšana, kuras rezultātā tapa kaut kas dīvaini liels – tika sastiprinātas divas kārtis, izveidojot vienu ļoti garu, to noturēt vienam gandrīz nebija pa spēkam.

4. Kad plūmju ķeksēšanas mehānisms bija gatavs, mēs uzrāpāmies uz šķūnīša jumta, lai to uzvilktu augšā. Tieši mums pretim, divu trīs metru attālumā, karājās burvīgās, kārdinošās plūmes.

Izlasi tekstu un veic uzdevumus!

1. Atzīmē tabulā ar X, kura sintaktiskā konstrukcija ir atdalīta ar numurēto pieturzīmi 1. rindkopas tekstā!

	1.	2.	3.	4.
Atdala neatkarīgu teikuma daļu.				
Atdala vienlīdzīgus teikuma locekļus.				
Atdala palīgteikumu no virsteikuma.				
Atdala palīgteikumu no palīgteikuma.				
Atdala divdabja teicienu.				
Atdala vienlīdzīgus teikuma locekļus no vispārinātā vārda.				
Atdala apstākļa savrupinājumu.				
Atdala apzīmētāja savrupinājumu.				

2. Izraksti no teksta 4. rindkopas vienu piemēru prasītajai vārdšķirai/vārdformai!

	Meklējamais vārds	1 piemērs no teksta
1.	Nekārtnais darbības vārds	
2.	4. deklinācijas lietvārds	
3.	Lokāmais divdabis	
4.	Skaitļa vārds	
5.	Darbības vārds vēlējuma izteiksmē	

3. Nosaki vārdšķiru 2. rindkopā izceltajiem vārdiem un atzīmē ar X atbilstošajā ailē!

	kā	abi	vienai	arī
Lietvārds				
Īpašības vārds				
Darbības vārds				
Skaitļa vārds				
Apstākļa vārds				
Vietniekvārds				
Prievārds				
Saiklis				
Partikula				
Izsaukšanas vārds				

4. Uzraksti tekstā pasvītrotos vārdus datīva locījumā!

Vārds tekstā	Datīvā
inženiertehniskā	
kas	
pirmajā	

5. Atzīmē tabulā ar X doto teikumu uzbūves veidu!

Teikums	Vienkāršs paplašināts	Salikts sakārtots	Salikts pakārtots	Jaukts salikts
Šo dārza daļu mājas saimnieki neizmantoja, taču šajā zemes gabalā divu metru attālumā no šķūnīša sienas auga divas lielas plūmes.				
Kad plūmju ķeksēšanas mehānisms bija gatavs, mēs uzrāpāmies uz šķūnīša jumta, lai to uzvilktu augšā.				
Tieši mums pretim, divu trīs metru attālumā, karājās burvīgās, kārdinošās plūmes.				

6. Izraksti no teksta tabulā vienu piemēru norādītajai sintaktiskajai konstrukcijai!

Apzīmētāja savrupinājums	
Divdabja teiciens	
Palīgteikums	

7. Atrodi 1. rindkopas tekstā un izraksti tabulā atbilstošu svešvārdu dotajam skaidrojumam!

Piederības vai izmantojuma ziņā norobežota platība	
Fiksēta informācija par kādu pazīmi, parādību, notikumu u.c.	

8. Izraksti no teksta 1. rindkopas prasīto!

Antonīms vārdam <i>jauni</i>	
Sinonīms vārdam <i>lielas</i>	

9. Atzīmē tabulā ar X precīzāko skaidrojumu frazeoloģismam „deguna galā”!

Ļoti tuvu	
Starp nāsīm	
Tā, ka var viegli palaist garām	
Tuvu degunam	

10. Atzīmē tabulā ar X precīzāko teksta galvenās domas formulējumu!

Divi draugi grib piekļūt plūmēm kaimiņu dārzā, tāpēc izgatavo plūmju ķeksēšanas mehānismu.	
Kārdinošās plūmes kaimiņu dārzā.	
Kā tikt pie plūmēm kaimiņu dārzā?	

11. Atzīmē tabulā ar X precīzāko teksta temata formulējumu!

Draugu centieni tikt pie plūmēm kaimiņu dārzā.	
Draugi un kārdinošās kaimiņu plūmes.	
Ķeksēšanas mehānisms.	

12. Atzīmē tabulā ar X precīzāko teksta problēmas formulējumu!

Kā nokļūt pie lielām un kārdinošām plūmēm, kas karājas gandrīz deguna galā?	
Kā iegūt plūmes no kaimiņu dārza?	
Problēma ar tikšanu pie kaimiņu plūmēm.	

13. Lasot tekstu, atzīmē tabulā ar X precīzāko atbildi, kāpēc abus draugus uztrauca kaimiņu plūmju koki!

Tāpēc, ka tās krita Kūča pagalmā un to piemēsloja.	
Tāpēc, ka abi zēni gribēja ēst gardās plūmes.	
Tāpēc, ka zēni gribēja izgatavot plūmju ķeksēšanas mehānismu un pārbaudīt, vai ar to var aizsniegt plūmes.	